

А. Новгородський, М. Бондаренко
ПЕРША ЗНАХІДКА ФІТОПАТОГЕННОГО ГРИБА *DOTHISTROMA PINI*
З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПОДІЛЛЯ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
e-mail: andreynovgorodsky@gmail.com, dimasiy01@gmail.com

Novgorodsky A., Bondarenko M. FIRST REPORT ABOUT PLANT PATHOGENIC FUNGUS *DOTHISTROMA PINI* FROM THE TERRITORY OF THE UKRAINIAN PODILIA. *Dothistroma pini* is a dangerous invasive parasite of *Pinus nigra* registered for the first time in the Ternopil region of Ukraine. Brief information about the history of the species registration on the Eurasian continent and its distribution in Europe is provided.

Дотістроматоз або червона смугастість хвої сосни належить до числа найбільш небезпечних грибних хвороб, що розвиваються на *Pinus spp.* Він викликає передчасне відмирання і осипання хвої і зумовлює значне ослаблення, а іноді навіть гибель дерев. Збудниками хвороби є два споріднених види сумчастих грибів з родини *Mycosphaerellaceae* класу *Dothideomycetes*, які різняться за спектром уражуваних рослин в межах роду *Pinus* та географічним поширенням.

Вид *Dothistroma septosporum* (Dorog.) M. Morelet під назвою *Cytosporina septospora* Dorog. був вперше описаний на сосні звичайній (*Pinus sylvestris* L.) у 1911 р. Г. Дорогіним з околиць Києва. Зараз відомо, що він здатен уражувати різні види сосни у різних регіонах Земної Кулі. Вид *Dothistroma pini* Hulbary був описаний на сосні чорній (*Pinus nigra* J.F.Arnold) у 1941 р. з території США. Цей вид є значно більш спеціалізованим і донедавна був поширеним лише на території Американського континенту.

У 2004 р. А.С. Усиченко та О.Ю. Акулов, співробітники кафедри мікології та фітоімунології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, зареєстрували масове ураження насаджень сосни кримської (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana* (Lamb.) Holmboe) на території Миколаївської та Херсонської областей, а також АР Крим. Гриб-збудник попередньо був ідентифікований як *D. septosporum*, але генетичний аналіз показав, що насправді це американський вид. У 2007 р. в журналі "Forest Pathology" вийшла стаття, де було оприлюднено знахідку нового для Євразійського континенту небезпечного карантинного збудника сосни *Dothistroma pini*.

Починаючи з 2008 р., окрім України, цей фітопатоген був знайдений у багатьох країнах Причорномор'я та Середземномор'я: Італії, Іспанії, Кіпрі, Словаччині, Росії (Краснодарський Край), Румунії, Туреччині, Угорщині, Чехії, Словенії, Франції та ін. Через швидке розповсюдження та негативні наслідки, що спричинює цей фітопатоген, був створений міжнародний проєкт для його дослідження та моніторингу COST FP 1102 «Determining Invasiveness and Risk of *Dothistroma*» (скорочена назва DIAROD). Проте, слід зазначити, що з кожним роком осередок розвитку хвороби продовжує розростатися.

Наприкінці травня 2022 р. новий осередок розвитку *D. pini* у насадженні *Pinus nigra* був виявлений на території Українського Поділля. Хворобою були масово уражені дерева на території Ботанічної пам'ятки природи "Сосна чорна Тербовлянська" (м. Тербовля, Тернопільська обл.). Отримані дані демонструють, що хвороба прогресує на території України і вже не є обмеженою приморськими регіонами країни.

Роботу виконано під керівництвом О.Ю. Акулова та А.С. Усиченка, канд. біол. наук, доцентів кафедри мікології та фітоімунології ХНУ імені В.Н. Каразіна